

Tekniikka on loistava ala naisille

Naisten osuus tekniikan alalla ja varsinkin johtoportaan on edelleen vaatimatonta. Syitä tilanteeseen on etsitty niin miesten ja naisten eroista kuin miesverkostostakin. Perinteiset käsitykset sukupuolirooleista vaikuttavat ehkä yhä uravalintaan. Tämä näkyy myös teknillisten yliopistojen miesten ja naisten osuuksissa niin opiskelijoissa kuin henkilökunnassakin. Menestyminen tekniikassa ei ole kuitenkaan sukupuolesta kiinni, sen ovat pätevät tekniikan naiset monta kertaa osoittaneet.

Onko miesten ja naisten välillä eroja heidän toimiessaan teknisillä aloilla? Aihetta on tutkittu varsin paljon. Edustava esimerkki tietotekniikan alalta on Marja Vehviläisen tutkimus¹ Joensuun Marjalan asuma-alueen naisten tietotekniikkaryhmän toiminnasta. Opiskellessaan ryhmä oli kiinnostunut siitä, miten asiat tehdään, kun taas miesten vastaavassa ryhmässä menttiin heti tekniikkaan. Selvä ero oli huomattavissa myös ryhmän mikrotukihenkilön toiminnassa: hän puhutteli naista ja miestä eri tavalla.

Miesten ja naisten eroista tekniikan alalla on esitetty jopa väite, että pojat ja miehet oppisivat tietotekniikan sormiinsa ja uniinsa ja pystyisivät muovaamaan sitä niistä lähtien. Naisille taas tietotekniikka jäisi vähän kuin hyvin hallitun vieraan kielen asemaan.

Kuitenkin tarkasteltaessa saman koulutuksen saaneita ihmisiä tilanne ilmeisesti muuttuu. Hannakaisa Isomäki² on tutkinut tietojärjestelmien ammattilaisten, sekä miesten että naisten, käsityksiä järjestelmiensä käyttäjistä. Haastateltavat kuvasivat käyttäjiä yritystalouden, tietotekniikan tai työprosessin kautta. Tällainen lähestymistapa on tämän alan ammattilaisille ominainen subjekti-objekti asetelma, jossa toiseen ihmiseen asennoidutaan esimerkiksi ennalta asetetun roolin määrittämänä. Esimerkki-tutkimuksen mukaan koulutus näyttäisi muovaavan ihmisten toimintaa yli sukupuolirajojen.

Johtamista ja empatiaa

Myös naisjohtajien ominaisuuksia on tutkittu paljon. Tutkimuksista syntyy kuitenkin hieman ristiriitainen kokonaiskuva. Esimerkiksi politiikassa äidillisyyys on menestyneiden naisten valtti, kun taas pankkimaailmassa naisjohtajat eivät viesti äidillisyyttä. Kaikki äidillisyyteen liittyvä ei ole positiivista, esimerkiksi liika hössöttäminen. Sopivaa äidillisyyttä uranaisille on esimerkiksi toisten huomioonottaminen sekä kyky kuunnella ja käsitellä ristiriitoja.

Tutkimusten mukaan naisjohtajat itse pitävät vahvuutenaan empatiisuutta, kun taas miehet arvioivat heidän vahvuusikseen sen lisäksi tunnollisuuden ja pitkäjänteisyyden. Naisten mielestä naisjohtajien pieni määrä johtuu naisten haluttomuudesta pyrkiä johtotehtäviin sekä vetovastuusta kotona, minkä naiset kokevat hidastavan uralla etenemistä. Myös miesten verkosto on jonkinlainen hidaste naisten nousulle. Miesjohtajat eivät laajasti koe, että koti tai miesverkosto olisi este naisen uralle, vaan lukevat ilmiön tärkeimmiksi selityksiksi perinteet ja naisten haluttomuuden.

Miksi teknisillä aloilla on työssä niin vähän naisia, jos kaikki näyttää olevan hyvin ja esteitä ei ole?

Ulos perinteisistä ammattirooleista

Miten tämä kaikki sitten sopii yhteen korkeakoulun ja tiedemaailman kanssa? Yhtäkkiä on vaikea löytää eroja miesten ja naisten välillä teknisessä yliopistossa millään tasolla. Miksi tekniikassa sitten on niin vähän naisia, jos kaikki näyttää olevan hyvin?

Tutkimuksista löytyy tällekin erilaisia selityksiä. Esimerkiksi koulu- kirjoissa perinteiset ammattiroolit ovat vahvasti esillä. Liisa Husu³ esittää, että vaikka syrjintä on ollut harvinaista 1990-luvun tiedeyhteisössä, piilosyrjintä on edelleen monen suomalaisen tiedenaisen arkipäivää. Husun mukaan piilosyrjinnälle on ominaista, että tilanteet ovat aina järjellä selitettävissä. Arkisen työn keskellä tällaiseen ei tule edes kiinnittäneeksi huomiota.

Vuonna 2005 Tampereen teknillisen yliopiston (TTY) opiskelijoista jo 20 prosenttia oli naisia, joten he muodostavat ison opiskelijaryhmän ja todennäköisesti sopeutuvat alalle varsin helposti. Ammatti-identiteetin

muodostamisen helpottamiseksi menestyneissä diplomi-insinöörinaisissa on paljon valmiita malleja. TTY:n jatko-opiskelijoista naisia on 26 prosenttia, professorikunnasta 7 prosenttia ja opettajista 17 prosenttia. Suurin osa naisprofessoreista on nimitetty virkaan vasta muutaman vuoden sisällä, joten pitkiä perinteitä ei vielä ole. Tilastojen valossa TTY:n tasa-arvohaaste on naisprofessorien määrässä. Naisia on kuitenkin vaikea valita professoreiksi, kun heitä on hakijoissa niin vähän. Tavoitteena onkin saada työt ja naiset yleensä kiinnostumaan enemmän tekniikasta.

On tärkeätä, että naiset voivat toimia naisina myös teknisissä ja miesvaltaisissa työyhteisöissä. Erot ovat rikkautta.

Tekniikan ”kovat mimmit”

Millaista sitten on naisprofessorin arki? Alussa missä tahansa työssä on oma sopeutumisvaiheensa. Tekniikan nainen joutuu ehkä vielä helpommin tilanteisiin, joihin ei ole perinteisesti totuttu. Ei esimerkiksi ole kovin tavallista, että nuori nainen on itseään selvästi vanhempien miesten esimiehenä. Se, että tilanne on uusi ja vaatii ainakin vähän sopeutumista, ei tarkoita, että kyseessä olisi tasa-arvokysymys, vaikka kumpikin osapuoli tulee

varmasti sitäkin miettineeksi. Lähinnä kyse on sopeutumisesta uudelleen työkulttuuriin.

Tekniikan naisella ei juuri ole mallia siitä, miten muut naiset toimivat, mistä syntyy helposti epävarmuutta ja usein kuvattua kovaa yrittämistä. Pitäisi olla parempi ja vielä vain parempi, koska on ”vain” nainen. Usein sanotaan, että naiselta vaaditaan enemmän ollakseen uskottava, mutta on vaikeaa varmuudella erottaa, vaatiiko ympäristö vai nainen itse. Yleensäkin ihmiset ovat kovia vaatimaan itseltään aina parempia tuloksia, ja ympäristö lisää tätä vaatimusta vain osittain. Tekniikan naisille on tärkeää, että vanhoista ajatusmalleista huolimatta he itse ja heidän kollegansa uskovat heihin.

Aina silloin tällöin tulee esiin tilanteita, jolloin naisten itsensä suhtautuminen omaan naiseuteensa on ristiriitaista. Insinöörinaiset saattavat

kutsua toisiaan ”koviksi jätkiksi”. Tilanteista saattaa jäädä sellainen kuva, että halutaan todistaa, miten tehokkaita he ovat, vaikka ovatkin naisia.

Olisi ihanaa, jos insinöörinaisetkin voisivat käyttää toisistaan naisellisia ilmaisuja ilman, että syntyisi tunnetta huonosta insinööristä tai tutkijasta. Positiiviset ilmaisut viittaavat usein miessukupuoleen, kuten vaikkapa vakiintunut sanonta ”idean isä”. Hyvällä idealla voi kuitenkin olla myös äiti, jos se on peräisin naispuoliselta visionääriltä. Vastaavasti pätevä naisinsinööri voisi olla jätkän sijasta vaikkapa ”kova mimmi”.

Miesten kertoman mukaan esimerkiksi kokouksissa naisen läsnäolo rauhoittaa ja ilmeisesti kielenkäyttökin siistiytyy. Tiukan paikan tullen naista on vaikeampi laittaa koville kuin miestä. Kuitenkin löytyy myös niitä ”kovia mimmejä”, jotka ainoina edustajina miesten neuvotteluissa hoitavat hommat ja laittavat asiat järjestykseen.

Naiselle voi joskus tulla mieleen, ettei pärjää tai kestä jotain, koska on nainen. Kuitenkin aina uudestaan saa huomata, ettei kukaan muukaan ole ”teräsihminen”. On ihmisenä olemisen rikkautta kokea asioita erilaisten tunteiden kautta, niin myönteisten kuin kielteistenkin. Naisen toiminta voi tietenkin toisinaan vaikuttaa miesten näkökulmasta kovin naiselliselta, mutta naisen on itse sitä vaikea tunnistaa, sillä onhan maailmassa niin erilaisia naisiakin.

Naisilla on loistavat mahdollisuudet pärjätä tekniikassa. Ne pienet erot, joita miesten ja naisten välillä tai yleisemmin yksilöllisten ihmisten välillä on, ovat rikkaus, jota kannattaa vaalia tasa-arvoisesti, yhteistyötä kehittäen. ■

Lähteet:

¹Vehviläinen, Marja. 1999. *Naisten tietotekniikkaryhmä: yhteisöllisestä ja paikallisesta kansalaisuudesta*. Kirjassa: *Tietoyhteiskunta seisakkeella: teknologia, strategiat ja paikalliset tulkinnat*. Toim. Eriksson ja Vehviläinen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. s. 187-202

²Isomäki, Hannakaisa. 1999. *Ontot tarinat: tietojärjestelmäammattilaisten ihmiskäsityksiä*. Kirjassa: *Tietoyhteiskunta seisakkeella: teknologia, strategiat ja paikalliset tulkinnat*. Toim. Eriksson ja Vehviläinen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino. s. 99-111

³Husu, Liisa. ”Nainen on tiedemaailman paaria” *Helsingin Sanomat* 7.6.1999.

Hyviä roolimalleja tarvitaan, jotta tytöt saadaan kiinnostumaan enemmän tekniikasta

”Naisen on voitava pärjätä työelämässä naisena”

Ovatko naisten ja miesten erot työelämässä todellisia? Miksi naisia ei ole enempää tekniikan alalla ja miksi heitä yleensä tarvittaisiin? Onko ratkaisu neutriissa?

Leena Korpinen työskentelee professorina Tampereen teknillisen yliopiston Sähkötekniikka ja terveys -laboratoriossa. Hänellä on tutkijana kokemusta ja näkemystä niin naisen asemasta miehisessä teknisessä yhteisössä ja arkielämässä, kuin vallasta ja johtajuudesta sekä naisista tekniikan kehittäjinä ja käyttäjinä.

Naisten riskinottokyvystä, johtajuudesta ja vallasta työelämässä puhutaan paljon. Kun puhutaan vallasta, niin professori Leena Korpinen kehottaa miettimään, missä valta on organisaatiossa ja missä tehdään päätökset?

- Valta on useimmiten rakenteissa, jotka eivät näy eivätkä kuulu. Toiminnan ihmiset tekevät isot päätökset taustalla, eivät välttämättä kokouksissa. Jos oikeasti haluat vaikuttaa, niin muista, että elämä on tavallaan ”monimutkaista peliä”. Kerro asioista suoraan niiden korviin, jotka päätöksiä tekevät. Sillä ei ole väliä, vaikka et kokouksissa käyttäisi puheenvuoroa, kokoukset eivät ole välttämättä tärkein paikka vaikuttaa asioihin.

Myös naisten riskinottokyvyn puutetta on arvosteltu. Lääkärinä Korpinen tietää, että tähän vaikuttaa myös naisen ja miehen biologinen ero, hormonit.

- Naisilla ei ole samanlaista kilpailuviettiä kuin miehillä. Kun eräässä autokilpailussa mitattiin testosteronin määrää, miehillä nousu oli hurja, naisilla aivan vähäinen. Tämä saattaa näkyä työelämässä ja politiikassa

myös siten, että naiset väistyvät helpommin syrjään, jos eteen tulee iso ongelma. Tietysti se voi myös olla tunnollisuutta, eli nainen haluaa erota työstään, koska ei omasta mielestään ole tarpeeksi hyvä ja pystyvä.

Alaiset näkevät johtajan isänä tai äitinä

Entä sitten johtajuus? Täytyykö naisen muuttua ”hyväksi jätkäksi” pärjätäkseen paremmin työelämässä?

- Valitettavasti jotkut naiset omaksuvat ”hyvä jätkä” -asenteen, puhetyylin ja pukeutumistyylin, koska luulevat, että eivät tule ilman sitä miehisessä maailmassa toimeen, harmittelee Korpinen.

- Kyse on persoonasta, mutta myös eri alojen toimintakulttuurista. Tekniikan alalla on varmaan vielä enemmän epävarmuutta omasta naiseudesta kuin muilla aloilla. Lähtökohta kun on, että tyttö on valinnut poikien ammatin. Tähän auttaisi se, että tytöille olisi enemmän roolimalleja ja että he näkisivät omin silmin, että insinööri voi näyttää naiselliselta naiselta.

Kulttuurinen ongelma on Korpisen mielestä myös naisen ja mieheen kohdistetut odotukset johtajina.

- Mitä vanhempi johtaja on, sitä enemmän häneen suhtaudutaan kuten isään tai äitiin.

Näin naisjohtajalla odotetaan olevan enemmän äidillisyyttä ja myötätuntoa. Jos naisjohtaja irtisanoo tai antaa huomautuksen, häntä kritisoidaan, hän on tyly ja julma, eikä siis se myötätuntoinen äiti. Mies, eli isä, on perinteisesti ollut auktoriteetti, joten häneltä odotetaan tiukkuutta ja se hyväksytään ja kritiikkiä ei tule. Merkittävä ero tässä on ehkä kuitenkin se, että aika ajoin naisen käytöstä arvostellaan miltei joka tapauksessa, teki hän miten tahansa.

Tarvitseeko teknologiateollisuus naisia?

Erilaisilla hankkeilla pyritään voimakkaasti lisäämään naisten määrää sekä opiskelijoina että työntekijöinä tekniikan aloilla. Tekniikan opiskelijoista naisten osuus on vakiintunut noin 20 prosenttiin. Keskustelu veloo vilkkaana siitä, tulisiko tekniikasta erilaista, jos naisia olisi enemmän teknisillä aloilla töissä. Tarvitseeko teknologiateollisuus naisia?

Korpinen ei näe asiaa yksiselitteisenä.

- Tässä on oltava rehellinen, ymmärtääkseni ensisijaisesti teknologia-

teollisuus tarvitsee osaavia työntekijöitä. Se, että naisia palkataan työhön työntekijöinä enemmän kuin naisina, on kuitenkin sekin hyvä asia. Työssä myös heidän etunsa naisina huomataan ja seuraavan kerran yritys voi palkata työntekijän myös naisena. Näin kulttuurinen muutos etenee, vaikkakin hitaasti, perustelee Korpinen.

- Minun mielestäni tehokkain työyhteisö on sellainen, jossa on sekä naisia että miehiä. Naiset voivat tuoda teknisten laitteiden, ohjelmistojen ja palveluiden suunnitteluun jotain uutta, mutta pohjimmiltaan tämä ei ole sukupuolikiisymys.

“Oleellista ei ole, onko johtaja nainen vai mies vaan se, että hän on oikeasti kiinnostunut teknologiasta ja tietää, mitä tekee.”

Neutrasta ratkaisu?

1930-luvun kodintekniikkamainosten nainen oli uskottava perheenemäntä, kun hän sähkökoneidensa ansiosta oli kaunis, huoliteltu ja hoikka. Miksi nuori, kaunis, tyylikäs ja hoikka nainen ei ole uskottava johtaja? Mitä jos häivytetään sukupuoli?

Korpista ajatus kauhistuttaa.

- Naisen on voitava pärjätä työelämässä alalla kuin alalla naisena. Sel-laista yhteisöä ei olekaan, missä nainen ei saa olla nainen ja mies mies. Ajatus neutriyhteisöstä perustuu robottimaiseen ihmiskäsitykseen.

Teknologia tietoyhteiskunnan keskeisenä voimana korostuu tulevaisuudessa, joten teknologian mahdollisuuksien tietäminen on hyvä olla osa jokaisen perussivistystä. Myös naisten kannattaa olla aktiivisesti mukana vaikuttamassa teknologisen kehityksen suuntaan, luomassa osaltaan toimivaa arkea ja inhimillistä tulevaisuutta.

- Oleellisin asia tässä ei ole se, onko toimija nainen vai mies. Oleellista on, että ihminen, joka suunnittelee, tutkii tai johtaa teknologiaa, on oikeasti kiinnostunut siitä ja tietää mitä tekee, kiteyttää Korpinen.

Ostoksille miehen kanssa

Erot näkyvät myös käytännön arjessa, tekniikan ostajinakin naisia ja miehiä kohdellaan edelleen selkeästi eri lailla.

- Digitaalikameraa ostaessani vaihdoin kauppa, koska en saanut

asiallista palvelua. Mietin, että täytyykö minun ottaa joku teekkaripoika mukaan ostoksille, mutta löysin kuitenkin liikkeen, joka kohteli minua asiakkaana, naurahtaa Korpinen, tekniikan tohtori.

Korpinen kertoma tilanne on useammalle naiselle tuttu. Vuonna 2004 Consumer Electronics Association teetti Amerikassa tutkimuksen naisista tekniikan ostajina. Tämän tutkimuksen mukaan yli 80 prosenttia naisista uskoi tekniikan parantavan heidän elämäänsä. Naisista 89 prosenttia osallistuu tekniikkaan liittyviin ostopäätöksiin, vaikka elektroniikkakauppiat palvelevat ennen kaikkea miesasiakkaita. Kolme neljännestä naisista sanoi, että heitä ei oteta huomioon alan kaupoissa tai että heitä kohdellaan alentavasti tai loukkaavasti. Naisista 40 prosenttia kertoi saaneensa parempaa palvelua, kun heillä oli mies mukana ostoksilla. Ja vain yksi prosentti tutkimukseen osallistuneista naisista uskoi, että laitteiden valmistajat ottavat heidät huomioon tuotteita suunnitellessaan.

Tekniikkaa järjellä ja tunteella

Naisen ja miehen erot tekniikan käyttäjinä juontuvat jo aivan tekniikan käyttöönoton alkuajoista. Samaa alkuaikojen epäilevää henkeä on edelleen ilmassa, kun keskustellaan naisista ja tekniikasta.

Tekniikan ja naisen suhde alkoi Suomessa orastaa 1920-luvulla auton rullatesa Suomenkin teille. Auto oli silloin hyvin miehinen laite ja naisten autoilua kohtaan oltiin hyvin epäluuloisia, jopa kielteisiä. Perusteluna oli, että naiset olivat kykenemättömiä oppimaan ajamaan autoa, koska he olivat fyysisesti heikkoja, heillä oli alhainen äly, he olivat epävakaisia ja kärsivät naisten sairauksista, kuten hermotaudeista ja hysteriasta.

Jos naiset ovat passiivisia ja tunteiden ohjaamia, miksi he halusivat koneistaa kotinsa ja miksi myös kodinkoneiden naisille suunnattu mainonta vetosi järkeen?

(Kuva Sähkömuseo Elektra)

**”Ratkaisevin este
tyttöjen tekniikan
opiskelulle on kielten
ja matematiikan
opetuksen
vastakkainasettelu.”**

Kodin toiminnot alkoivat saada elämässä enemmän tilaa 1930-luvulla. Tätä uutta elämäntapaa tuki tekniikka, jonka tarkoitus oli helpottaa kodin toimintoja ja säästää aikaa harrastuksille. Naisen moraaliseksi velvollisuudeksi tuli koneistaa koti.

Yleinen väite sukupuolten eroista, että naiset olisivat passiivisia ja tunteiden ohjaamia ja miehet aktiivisia ja rationaalisia, ei tuolloin näyttänyt pitävän paikkaansa lainkaan.

Sähköiset kodinkoneet tulivat tarpeeseen: pölynimuri, pesukone, jääkaappi. Koneet oli tarkoitettu helpottamaan naisten työtä kotona. Käyttäjät olivat naisia. Myös mainonta suunnattiin naisille, ja se vetosi ensisijaisesti järkeen.

Naisille uutuudet myydään edelleen ensisijaisesti hyötyperustein. Ehkä siksi, että naisille suunnatut tekniset laitteet edelleen liittyvät kotitöiden helpottamiseen. Mies taas suhtautuu tekniikkaan enemmän intohimoisena kokeilijana ja leikkijänä. Miesten tekniikka on mielihyvää tuottavaa: nopeat autot ja veneet, kotiteatterit ja pelilaitteet. Tämän perusteella naiset ja miehet ovat erilaisia tekniikan käyttäjinä. Naisia ohjaa järki ja hyöty, miehiä kokeilunhalu, hauskuus ja ehkä leikkikin.

Voidaanko tästä vetää johtopäätöksiä myös keskusteluun naisten johdajuudesta ja vallasta tekniikan alalla?

Laajapohjainen koulutuskin tarvitsee kovan ytimen

Vaikka tekniikka ei ole sukupuolikysymys, naisilla on varmasti paljon annettavaa entistä teknisemmäksi muuttuvaan arkeemme. Tyttöjen kiinnostusta tekniikkaa kohtaan kannattaa edelleenkin edistää. Mitkä tässä työssä ovat suurimmat esteet? Sosiaaliset paineet ja opettajien ja vanhempien näkemykset? Vai vastataanko pohdintaan edelleen vain toteamalla, että tekniikka ei kiinnosta tyttöjä?

Korpisella on vastaus heti valmiina:

- Suurin este on edelleen elävä vastakkainasettelu kielet vastaan matemaattiset aineet. Koko koulujärjestelmä ja opetus perustuvat tähän ajat-

teluun, joten se kannattaa muuttaa.

Jos opetusministeriö etunenässä muuttaa tämän asetelman, kaikki muu tulee kyllä mukana.

Yhdeksi ratkaisuksi on tarjottu myös koulutuksen monipuolistamista, tytöille tarjotaan monitieteisiä koulutusvaihtoehtoja, “naisille räätälöityä” tekniikkaa.

Laajapohjaisessa koulutuksessa on Korpisen mielestä hyvät puolensa mutta myös ongelmansa.

- Yliopistotasoisessa teknisessä koulutuksessa on tärkeätä, että naisetkin opiskelevat matematiikan teoreettisen pohjan kunnolla. Sitä tarvitaan ehdottomasti. Kun teoriapohja on vahva, on myös työelämän keskusteluissa vahvoilla, painottaa Korpinen.

- Laajapohjaisen koulutuksen ongelma voi olla siinä, että ydin ei ole tarpeeksi kova. On helppo siirtyä muihin kuin teknisiin tehtäviin, henkilöstötehtäviin tai myyntiin, ja tekninen osaaminen voi hukkua. Toinen ongelma on se, että näissä “muotikoulutuksissa” voidaan kouluttaa naisia töihin, joita ei oikeasti ole. Tästä kärsii sekä valmistunut, joka ei saa töitä, että elinkeinoelämä. Tekniikan aloilla tarvitaan osaajia.

Kolmekymmentä vuotta sitten aloitetuilla tasa-arvohankkeilla ei ole ollut suurta vaikutusta. Selvitysten mukaan pienilläkin muutoksilla saadaan aikaan huomattavaa kasvua, mutta hyvistä asioista ei kuitenkaan ole tullut vakiintuneita käytäntöjä.

Korpisen mielestä syy ei ole varsinaisesti hankkeissa, vaan ehkä tavassa toteuttaa niitä.

- Hankkeilla on hyviä tavoitteita, mutta niillä ei ole kunnollista toimintasuunnitelmaa, miten tavoitteisiin päästään ja saavutukset ylläpidetään. Näin tavoitteet jäävät kauniiksi ajatuksiksi, eivätkä konkretisoidu käytännössä.

Käytännön laki toimii siis myös tekniikan maailmassa. Jos järki ei siirry päästä käsiin, sillä ei ole arvoa. ■

Tehokkain työyhteisö on sellainen, jossa on sekä naisia että miehiä.

Sähköistä historiaa ja nykypäivää

Sähköä! Rowa Virtanen....

Televisio tarjoutuu yksinäiselle naiselle miehen korvikkeeksi

Kun tekniikka tuli kotiin, se oli naisten: pölynimurit, jääkaapit, sähköliedet, pesukoneet. Kun ensimmäinen viihde-elektroniikan laite, televisio saapui, se oli miesten. Philips TV mainostaa vuonna 1959:

"Ensi vuonna liittää Eurovisio Suomen mannermaisten TV-asemien piiriin. Silloin tulevat katseiden ulottuville koko Euroopan tapahtumat...suuret urheilukilpailut...lähestyvät Rooman olympialaiset... suurten poliitikkojen tapaamiset...Pariisin muoti... Nyt kannattaa liittyä TV-katselijoiden joukkoon."

Tähän saakka kodinkoneita oli myyty naisille järkiperustein. Mutta nyt televisio toi taas peliin perinteisiä sukupuolirooleja. Teknisenä laitteena televisio oli miesten, kodin sisustuselementtinä naisten.

"Myös naisella on sana sanottavanaan... hän haluaa television, joka on ajattoman kaunis ja tyylikäs. Selainen, joka muotoilultaan sopii juuri heidän kotiinsa... Mutta entä mies? Mies, joka tuntee tekniikan sormenpäissään. Hän tietää, että varmuus ja teknillinen täsmällisyys ovat sittenkin tärkeimpiä."

Yksinäiselle naiselle televisiota tarjottiin kuitenkin muuhunkin tarkoitukseen, kuin esteettiseksi kodin kaunistukseksi:

"Uusi Philips TV, luotettava seuralainen ajoiksi eteenpäin. Televisio tarjoutuu yksinäiselle naiselle ikään kuin miehen korvikkeeksi. Ja varsin hyväksi sellaiseksi, sillä Philipsin seuralainen lupaa naiselle seuran lisäksi iloa, luotettavuutta ja pitkäaikaisuutta."

Tekniikan Maailman aivallus

Lehti, joka pursui juttuja kymmeniä tuhansia maksavista pikaveneistä ja lentävistä mopedeista, kirjoittaa 1964:

"Pian ovat käsillä viimeiset hetket joululahjaostoksiin. Eräs vaimoväelle varsin sopiva lahja on sähkövatkain, joka teknisenä laitteena sopii hyvin miesten ostettavaksi. ... Sen hintaluokka on jo lähellä pientä yllisyyttä, joten sen voi ostaa lahjaksikin puhtain mielin, mutta se on silti arkipäivän tarve-esine."

Historiatekstien lähde:

Populaaria tekniikkaa, Tekniikan vaiheita / Tekniikan historian aikakauslehti 4/03
Kuva otettu Sähkötieteiden museon Elekrassassa

Älä kysy, mitä tekniikka voi tehdä naiselle, vaan mitä nainen voi tehdä tekniikalle.

Tulkaa apuun anjat!

Suomen talouselämä tarvitsi naisia 1930-luvulla. Sähköön käytön lisäämisellä oli suuri kansantaloudellinen merkitys. Siksi naiset piti saada käyttämään sähköä ja kodinkoneita.

Nyt kansantalous kaipaa taas naisten apua, heitä kaivataan enemmän tieto- ja viestintätekniikan käyttäjiksi. Tieto- ja viestintätekniologian kun on todettu nostavan kilpailukykyä ja tuottavuutta.

1930-luvulla naiset käyttivät sähköä valaistukseen ja sähköisiä kodinkoneita, koska niistä oli selkeätä hyötyä arjen pyörittämiseen. Lunastaako tieto- ja viestintätekniikka tämän lupauksen?

Michet olivat ja pitkäään tehneet vakavasti otettavaa tiedettä, kun vielä keskusteltiin julkisesti siitä, vaiko naisille opettaa edes perussivistystä. Onko heillä siihen tarvittavat ominaisuudet, kuten esimerkiksi tarpeeksi kookkaat aivot.

Naisen oikeus työhön - naisen oikeus olla kotona

Uusi avioliittolaki 1929 määritteli, että mies ja nainen toimivat yhdessä perheen hyväksi, vastuu lapsista ja perheen elättämisestä on yhteinen. Vaimon työksi ja osuudeksi perheen elättämisessä tulkittiin kodinhoito.

Kun kodit sähköistettiin ja koneellistettiin, naiset jäivät kotiin hoitamaan taloustöitä sen sijaan että olisivat siirtyneet palkkatyöhön. Palvelijoita ei enää tarvittu. Nainen oli ydinperheen ylläpitäjä, hän hallitsi kotia ja hänen ilonsa oli hoitaa kotitaloustyöt itse.

Historia toistaa itseään. Naiset ovat entistä korkeammin koulutettuja ja töissä. Palvelijat ovat palaamassa. Nyt keskustellaan "piikayhteiskunnasta", maahanmuuttajien ja työttömien työllistämisestä kotiapulaisiksi. Puolesta ja vastaan. Ongelma on, että naiset väsyvät sovittaessaan yhteen ansiotyötä ja kodinhoitoa. Silti on kunniantonta palkata apua kotiin ja vielä kunniantomampaa on siivoton koti. Koska siivoton koti on edelleen, kuten 1930-luvullakin, onneton koti.

Ole tässä sitten kunnan tyttö. Opiskele tekniikan tohtoriksi, niin osaat käyttää työtä helpottavia kodinkoneita.

Sähköistä historiaa ja nykypäivää

Sähköä! Rowa Virtanen....

Ihminen ja teknologia kouluissa - teknistä käsityötä ja videokursseja?

Opetussuunnitelman perusteisiin on kirjattu uutena aihekokonaisuutena ”ihminen ja teknologia”, joka auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja näkemään teknologian merkityksen arkielämässä. Tavoitteet ovat seuraavat: oppilas oppii ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä, käyttämään teknologiaa vastuullisesti, käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin, ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

Hienoa. Koulu opastaa lapsemme eettisesti oikealle tielle ja nyt tytöilläkin olisi mahdollisuus päästä tekniikan lähteille jo ala-asteella. Vaan ei käytännössä ole. Selvitysten mukaan suuri osa kouluista tarjoaa ensimmäiseksi vaihtoehdoksi ”Ihminen ja teknologia” opinnoille käsitöitä. Ja vielä suurempi osa ymmärtää aihekokonaisuuden pelkätään viestintäteknologiaksi ja opettaa lapsia tekemään kotivideoita. Mikä tietysti on hyvä sekin, saadaan kanavantäytettä digitelevisioon.

Kuka on huolissaan pojista?

Rowa Virtanen pohtii

Tutkimusten mukaan tytöt viihtyvät koulussa, pojat eivät. Koulu on teoriaa, siis tytöt rakastavat teoriaa. Pojat eivät viihdy, koska haluavat käytännön toimintaa. Miksi sitten todistellaan, että juuri tytöt toisivat käytännönläheisyyttä tekniikkaan?

Ja kuka pitää poikien puolta? Miksi jatkuvasti puhutaan vain siitä, miksi tytöt eivät ole kiinnostuneita tekniikasta? Miksi ei olla huolissaan siitä, miksi pojat on historiallisesti sosiaalistettu rakastamaan tekniikkaa? Heidän oletetaan, ja jopa edellytetään, ajattelevan teknisesti ja ymmärtävän tekniikkaa vain siitä syystä, että he ovat miespuolisia.

Kuva otettu Sähkämuseo Elekrasssa